Sabima kartleggingsnotat 1- 2026

Kartlegging av moser i Hardanger mai 2026

Av: Torbjørn Høitomt

Kartlegging av moser i Hardanger mai 2026

Emneord: moser, midtre fjordstrøk, kalkrikt, regnskog

Innledning

Det er foretatt en kartlegging av moser og forvaltningsrelevante arter i enkelte andre artsgrupper på utvalgte lokaliteter i Kvam herad og Bjørnafjorden kommune i Vestland fylke. Fokus var på kalkrike og humide lokaliteter i bekkekløfter eller nordvendte lisider. Det ble gjort feltarbeid i tre dager og alle dagene ble (nesten) alle mosearter vi kom over registrert minst en gang. Arter som måtte samles inn ble bestemt på kveldstid med medbrakt utstyr.

Deltakere på turen av Geir Gaarder, John Gunnar Brynjulvsrud, Perry G. Larsen, Ardian H. Abaz og Torbjørn Høitomt. Det er beregnet at det er brukt til sammen 175 timer til kartlegging og artsbestemmelser i forbindelse med dette prosjektet. Reise til og fra samlinga kommer i tillegg til dette tallet.

Lokaliteter

11. mai

<u>Laupsadalen</u>

Vi undersøkte nedre halvdel av Laupsadalen på begge sider av elva fra Bergehagen og opp til den gamle plassen midt i dalen. I nedre deler ble kulturlandskapet på begge sider av dalen undersøkt. Her var berggrunnen kalkrik og mangfoldet av moser stort. Lenger oppover dalen var det gjennomgående stort innslag av gran, men noen mindre lommer med intakt løv- og edelløvskog ble undersøkt. Mosefloraen i området er rik, men det ble ikke funnet særlig mange rødlistearter. Unntaket var funn av stammesigd (NT) rett vest for Bergehagen. Mest interessant var imidlertid Norges andre funn av *Pohlia lutescens* i beitemarka på andre siden av elva vest for Berghagen. Den vokse på fuktig, forstyrret jord. Det første funnet av arten ble gjort på Stord i 2025. Senere i 2026 er arten også påvist i Alver kommune (pers. medd. Høitomt, T. og Halvorsen, R.)

Figur 1: Landskap nederst i Laupsadalen. Foto: Torbjørn Høitomt

Soldalen

Vi undersøkte en liten kløft mellom Årbø og Skjepakleiv. Her fantes noen større almetrær og det var generelt høy fuktighet i den trange og bratte kløfta. Bekken var tydelig noe forurenset. Vi fant stammesigd (NT) på et par steder og ellers en del andre typiske arter for rik edelløvskog og bekkekløfter i regionen, blant annet en stor forekomst med gullveikmose.

Figur 2: Gullveikmose *Cirriphyllum crassinervium* i Soldalen. Foto: Torbjørn Høitomt

12. mai

Vest for Engjadalen

Vi undersøkte et kalkområde rett ovenfor veien som går forbi gården Engjadalen og videre innover mot Haukås.

Bekken fra Dalatjørna

Dette området ble undersøkt for moser for drøyt ti år siden (Gaarder & Høitomt, 2015), men vi hadde en mistanke om at det kunne være med mer å finne langs denne elva. Vi oppsøkte et område øverst i vassdraget der det ligger mange store kalkholdige steinblokker ute i elveløpet. Det mest overraskende funnet var vass-svamose *Chionoloma hibernicum*. Artskart viser mange funn av denne arten, men dette skyldes en teknisk feilkopling av en del funn av kaursvamose *O. tenuirostris*. Vass-svamose har så vidt vi vet bare tre kjente lokaliteter, alle fra Fusa (H. Blom, personlig meddelelse). Funnet her langs bekken fra Dalatjørna er derfor det fjerde funnet i Norge. Arten ble funnet sparsomt på flere steinblokker nede i kløfta. Mange andre interessante arter ble også funnet i området. Blant disse er svaiblygmose, vorteknoppnikke, stammesigd (NT), skjerfmose, kystblæremose, kysttettemose og kysthoggtann.

Figur 3: ***Vass-svamose Chionoloma hibernicum langs bekken fra Dalatjørna. Foto: Torbjørn Hølitomt***

13. mai

Skår i Femanger

Det er kjent at lia sør for Skår ved Femanger huser regnskog med et karakteristisk mangfold av moser og lav. Her er det tidligere påvist en rekke moser og lav strengt knyttet til regnskog. Vi påviste den dårlig kjente vass-svamosen (VU) også her. Andre interessante arter som kløfthinnemose *Plagiochila exigua* NT, ullmose *Trichocolea tomentella*, butturnemose *Rhabdoweisia crenulata* VU og klovemose *Harpalejeunea molleri*.

Figur 4: Ullmose Trichocolea tomentella fra lia ovenfor Skår I Femanger. Foto: Torbjørn Høitomt

Femangerdalen

Turen inn i Femangerdalen var primært for å sjekke status for forekomsten til nebbmose *Colura calyptrifolia* (CR) i området. Arten ble registrert med noen få individer for noen år tilbake (pers. medd. Høitomt, T og Blom, H), men omgivelsene til de kjente individene ble ikke undersøkt. Turen til lokaliteten nå i 2026 avdekket store populasjoner videre oppover i skrentene fra der arten tidligere ble påvist. Det er snakk om tusenvis av små skudd på store bergflater. Det er mulig arten er i spredning, men det kan også hende vi ikke var oppmerksomme nok ved forrige besøk.

Oppsummering

Turen til Hardanger gav mye ny kunnskap om mosefloraen på kalkrik berggrunn i regionen. Viktigst var viktig ny kunnskap om vass-svamose *Chionoloma hibernicum*, en art som vi fram til nå kun har kjent fra tre nærliggende lokaliteter i Fusa. Denne turen gav viktig insikt om denne artens habitat og morfologiske variasjon. Arten er svært lik en del andre arter, og kan særlig i tørr tilstand være vanskelig å oppdage uten tidligere erfaring med arten. Kunnskapen fra turen er allerede implementert i ny rødlistevurdering for arten.

I alt er 174 ulike mosearter per 6. oktober 2026 lagt inn i Artskart fra turen og en høy andel av funnene er lagt inn med bilder:

https://artskart.artsdatabanken.no/#statistics/2257,6715614/7/background/topo2/filter/%7B%22TaxonGroupIds%22%3A%5B10%5D%2C%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22NotRecovered%22%3A%5B2%5D%2C%22Blocked%22%3A%5B2%5D%2C%22Geometry%22%3A%22POLYGON((-15514.581611633297%206699056.040805817%2C-9760.081611633297%206698773.959194183%2C-902.6632232665979%206707800.62241745%2C4005.5867767333984%206715473.290805817%2C7616.25%206716432.375%2C20027.920110066727%206725910.375%2C19802.251721700028%206728674.790805817%2C17037.835055033363%206732454.709194183%2C7221.3350550333635%206725346.209194183%2C-2200.2465565999337%206715078.37241745%2C-15232.499999999996%206701030.625%2C-15514.581611633297%206699056.040805817))%22%2C%22Style%22%3A1%2C%22YearFrom%22%3A2026%2C%22YearTo%22%3A2026%7D

Takk til Sabima for støtte til denne turen. Mange av funnene ligger allerede i Artskart og resten er på vei inn.